

har udvalget fundet det nødvendigt, at der dels indføres en adgang for retten til at udelukke en advokat fra at virke i en konkret straffesag, jfr. forslagens §§ 730, stk. 3, 733, stk. 2, og 736, stk. 2, dels åbnes mulighed for under rettens kontrol at begrænse forsvarerens rettigheder under efterforskningen, jfr. forslagens § 745, stk. 4, og § 748, stk. 2.

Justitsministeriet er enig med udvalget i, at de foreslåede betydelige udvidelser af forsvarers beføjelser på efterforskningsstadiet gør sådanne udelukkelses- og begrænsningsregler nødvendige, og lovforslagets regler herom er derfor med visse ændringer i overensstemmelse med udvalgets forslag. Ganske vist vil der være tale om et strafbart forhold, hvis en forsvarer røber hemmeligheder, som han har erfaret i sin egenskab af forsvarer, og som han ellers ikke ville have haft adgang til, men straf kan kun pålægges, hvis der kan føres bevis for krænkelser, og et sådant bevis vil det ofte ikke være muligt at føre, og hertil kommer, at de pågældende oplysninger i almindelighed vil være kommet til uvedkommendes kundskab på det tidspunkt, hvor forsvarerens strafbare handling konstateres.

Udelukkelse af en advokat fra at virke som forsvarer i en bestemt sag og begrænsning af en forsvarers aktindsigt er imidlertid så vidtgående foranstaltninger, at de kun bør kunne bringes i anvendelse, hvor tungvejende hensyn gør det påkrævet, og justitsministeriet har derfor påny overvejet, om bestemmelseernes anvendelsesområde kan begrænses eller præciseres yderligere.

Efter bestemmelsen i det tidligere fremsatte lovforslags § 733, stk. 2, 1. pkt., som var identisk med udvalgets forslag, kunne retten på ethvert tidspunkt under sagen udelukke en advokat fra at virke i en konkret straffesag, »hvis hans medvirken på grund af særlige omstændigheder, herunder hensynet til sigtedes tarv eller sagens behørig fremme eller opklaring, ikke kunne anses for forsvarlig«. Bestemmelsen om udelukkelse af hensyn til »sagens behørig fremme« kan f. eks. tænkes anvendt i tilfælde, hvor den advokat, som sigtede ønsker beskikket til forsvarer, er så optaget, at han ikke vil være i stand til at udføre sagen indenfor rimelig tid. Ikke mindst i arrestantsager vil beskikkelse i et sådant tilfælde kunne være uforsvarlig. Bestemmelsen om udelukkelse af hensyn til »sagens opklaring« vil navnlig kunne tænkes anvendt i tilfælde, hvor en advokat gør sig skyldig i tilsidesættelse af påbud meddelt i medfør af forslagens §§ 745 eller 748. Justitsministeriet finder det påkrævet at opretholde adgangen

til at udelukke en advokat fra at virke i en konkret straffesag, hvor de her nævnte hensyn gør hans medvirken uforsvarlig. Derimod har justitsministeriet efter fornyet overvejelse fundet det forsvarligt, at det ved udtagelse af ordene »særlige omstændigheder, herunder« og »sigtedes tarv eller« præciseres, at bestemmelsen kun kan anvendes i tilfælde, hvor vedkommende advokats medvirken på grund af hensynet til sagens behørig fremme eller opklaring ikke kan anses for forsvarlig.

Efter bestemmelsen i § 733, stk. 2, 2. pkt., i udvalgets forslag og i det tidligere fremsatte lovforslag kunne udelukkelse af en bestemt advokat som forsvarer endvidere ske uden særlig begrundelse i »sager, der angår statens sikkerhed eller dens forhold til fremmede magter«. Denne regel begrundes af udvalget med, at det i spionagesager og lignende er ønskeligt, at der består en mulighed for at udelukke en advokat fra at virke som forsvarer, uden at skulle angive de nærmere grunde herfor, jfr. betænkning nr. 622/71, side 39. Udtrykket »sager, der angår statens sikkerhed eller dens forhold til fremmede magter« vil navnlig omfatte de i straffelovens kap. 12 og 13 omhandlede forbrydelser mod henholdsvis statens selvstændighed og sikkerhed og mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder m. v. Som nævnt ovenfor er udelukkelse af en advokat fra at virke som forsvarer i en bestemt sag en vidtgående foranstaltning, som – ikke mindst når den kan anvendes uden, at retten skal angive de nærmere grunde herfor – kun bør kunne bringes i anvendelse helt undtagelsesvis, og justitsministeriet finder det derfor ønskeligt, at bestemmelseens anvendelsesområde præciseres mest muligt. Under hensyn hertil samt til den nedenfor foreslåede affattelse af bestemmelserne i forslagens § 745, stk. 4, og § 748, stk. 2 (og 5), har justitsministeriet fundet det forsvarligt, at bestemmelsen begrænses til alene at omfatte sager, der angår overtrædelse af straffelovens kap. 12 eller 13.

Afviser retten en bestemt advokat som forsvarer, kan sigtede efter forslaget begære en hvilken som helst anden advokat beskikket. Bestemmelserne om udelukkelse, der som nævnt kun kan tænkes at ville blive anvendt helt undtagelsesvis, er således ikke på nogen måde til hinder for, at sigtede sikres et kvalificeret og betryggende forsvar.

En kendelse, ved hvilken en advokat er blevet udelukket fra at virke som forsvarer i en sag, kan kæres til højere ret, jfr. forslagens § 1, nr. 53 (§ 968, stk. 2, 2. pkt.)